

Muistio Liike Nyt r.p.:n puoluerahoituksen tarkastamisesta ajalta 1.1.–31.12.2024

Yleistä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on puoluelain (10/1969) 9 e §:n 1 momenttiin perustuen tehnyt puoluerahoitusta koskevan tarkastuksen kaikkiin valtionavustusta saaviin puolueisiin ja eräisiin niiden piirijärjestöihin sekä kahteen muuhun rekisteröityyn puolueeseen, jotka eivät saa valtionavustusta.

Tarkastuskohdekohtaiset havainnot annetaan muistiona kullekin 61 tarkastuskohteelle sekä asianomaiselle puolueelle. Kaikista muistioista koostettava kertomus annetaan vuonna 2026 eduskunnalle.

Tarkastuksen ovat suorittaneet johtavat tilintarkastajat Johanna Kormu, Pontus Londen ja Minna Tyrväinen, ylitarkastajat Ines Gullichsen, Hanna Surakka, Malviina Vahtera ja Artur von Bonsdorff sekä tarkastaja Elina Nordström. Tarkastusta on valvonut valvontapäällikkö Jonna Carlson.

Tarkastuskohteille on ilmoitettu tarkastuksesta 13.3.2025. Puolue on toimittanut pyydetyn ennakkomateriaalin, ja tarkastus toteutettiin Helsingissä 24.9.2025. Tarkastukseen osallistuivat Liike Nyt r.p.:stä puoluesihteerin Petteri Redsven ja kansanedustaja Harry Harkimon avustaja Mia Uutela.

Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitetut tilinpäätöstiedot

Puolueiden tuli toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle omat tilinpäätöstietonsa: tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastuskertomus, erittely vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta, yhteenveto ajantasaisista ilmoituksista sekä puoluetukea koskeva tilitys valtionavustuksen käytöstä. Lisäksi puolueiden tuli toimittaa tarkastusvirastolle puoluetukipäätöksissä mainittujen piirijärjestöjen ja naisjärjestön sekä lähiyhteisöjen tilinpäätöstiedot.

Liike Nyt r.p. on toimittanut vuodelta 2024 puolueen tilinpäätöstiedot puoluerahoitusvalvonnan järjestelmään. Toimintakertomus lisättiin tilinpäätöksen yhteyteen tarkastuksen aikana.

Puoluetukipäätöksessä tarkoitettujen yhdistysten tilinpäätöstietoja vuosilta 2023 ja 2024 puuttuu puoluerahoituksen valvonnan järjestelmästä. Puolue on tarkastuksen aikana ilmoittanut, että puuttuvat dokumentit tallennetaan järjestelmään. Asiasta on huomautettu myös vuoteen 2023 kohdistuneessa tarkastuksessa.

Kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n mukaan tilinpäätös, kirjanpidot, tositteet ja muu kirjanpitoaineisto on säilytettävä huolellisesti 7 §:n vaatimukset täyttävällä tavalla siten, että niiden tarkastelu Suomesta käsin on mahdollista viranomaiselle ja tilintarkastajalle ilman aiheetonta viivettä.

Puoluelain 9 d §:n mukaan puolueen tulee toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen tilin- tai toiminnantarkastuskertomuksen, toimintakertomuksen, jos sellainen on laadittu, ja tilinpäätöksen sekä 9 a §:n 1 momentissa tarkoitetut tilitykset ja tiedot. Avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen on tätä varten toimitettava vastaavat asiakirjat ja tiedot asianomaiselle puolueelle. Puolueen asiakirjat ja tiedot toimitetaan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun puolueen tilinpäätös on vahvistettu. Avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen asiakirjat ja tiedot toimitetaan yhden kuukauden kuluessa yhdistyksen tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Puoluelain 9 e §:n mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto voi sakon uhalla velvoittaa valvottavan täyttämään velvollisuutensa, jos asiakirjoja tai tietoja ei ole viraston kehotuksesta huolimatta toimitettu, korjattu tai täydennetty tai niiden oikeellisuutta ja riittävyyttä selvitetty ja laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden olennainen.

Puoluetukea saavan puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun muun yhdistyksen tilintarkastajan on puoluelain 9 c §:n mukaan lausuttava tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi 1) onko valtionavustuksen käytössä ja käyttöä koskevassa raportoinnissa noudatettu puoluelain säännöksiä ja avustuspäätöksen ehtoja; 2) onko noudatettu puoluelain säännöksiä tuesta ja tukea koskevista rajoituksista sekä vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamisesta.

Liike Nyt r.p.:n tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2024 sisältyy puoluelain 9 c §:n edellyttämä lausuma.

Puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ja tukirajoitusten noudattaminen

Puoluelain 8 c §:n mukaan puolueen, puolueyhdistyksen ja puolueen lähiyhteisön saaman tuen määräästä ja sen antajasta ilmoitetaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle, jos yksittäisen tuen tai useista samalta tukijalta saaduista suorituksista koostuvan tuen arvo on vähintään 1 500 euroa kalenterivuodessa (ajantasainen ilmoitus).

Liike Nyt r.p. ei ollut tehnyt ajantasaisia ilmoituksia vuodelta 2024. Tarkastuksessa todettiin, että ajantasaisia ilmoituksia saaduista tuista oli tekemättä 22 587,76 euron määrästä. Puolue lisäsi puuttuneet ajantasaiset ilmoitukset järjestelmään tarkastuksen aikana. Ajantasaisten ilmoitusten yhteenvedon ilmoitus tulee myös lisätä järjestelmään.

Puoluelain mukaisen valtionavustuksen käyttöä ja siirtämistä koskevat menettelyt

Liike Nyt r.p. on raportoinut tarkastusvirastolle toimittamassaan vuoden 2024 valtionavustustilityksensä puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen eli puoluetuen käytöstä ja siirtämisestä.

Puolue on vuonna 2024 saanut puoluetukea yhteensä 172 830,00 euroa. Puolue on tilityksensä mukaan siirtänyt puoluetukea piirijärjestöille 1 000,00 euroa (0,6 %) ja naisjärjestölle 8 908,75 euroa (5 %).

Saadun selvityksen mukaan Liike Nyt Savo-Karjalan piirille on siirretty tukea rahana 738,51 euroa. Tätä siirtoa ei ole merkitty puolueen valtionavustustilitykseen. Tilitys valtionavustuksen käytöstä vuodelta 2024 tulee oikaista tältä osin.

Valtion talousarvion ja Valtioneuvoston puoluetukipäätöksen mukaisesti puolueen on käytettävä saamastaan avustuksesta viisi prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava viisi prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan. Puolue toimitti tarkastusta varten luettelon, jossa on lueteltu piirijärjestöjen toimintaan kohdistuneita kuluja. Luettelossa oli selvitykset laskujen liittymisestä piirijärjestöjen tukemiseen. Puolue toimitti pyynnöstä myös osan kuluihin liittyvistä laskuista. Saadun selvityksen mukaan piirien toiminnan tukemiseen osoitetuista varoista 1 725,00 euron lasku ei ole kohdentunut piirien toimintaan vuonna 2024. Tältä osin tarkastusvirasto katsoo, että puolueen tulee palauttaa summa Valtioneuvoston kanslialle.

Puolueen valtionavustustilityksen mukaan se on siirtänyt rahana 1 000,00 euroa Liike Nyt Pohjois-Suomen piiri ry:lle. Myös piirijärjestöjen toimintaan kohdistuneista, puolueen maksamista kuluista osa oli kohdistettu Liike Nyt Pohjois-Suomen piiri ry:n toimintaan. Kyseistä piirijärjestöä ei ole mainittu vuoden 2024 puoluetukipäätöksessä eikä sitä näin ollen ole puoluerahoituksen valvonnan järjestelmässä vuonna 2024. Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan kyseinen piirijärjestö on perustettu vuoden 2024 lopulla ja on saanut tukea toiminnan käynnistämiseen. Liike Nyt Pohjois-Suomen piiri ry on lisätty vuoden 2025 puoluetukipäätökseen ja tämän takia avattu myös puoluerahoituksen valvonnan järjestelmään vasta vuonna 2025.

Valtioneuvoston puoluetukipäätöksen käyttöehtojen mukaan puolueen tulee käyttää piirijärjestöjen toimintaan osoitettu viiden prosentin osuus avustuksesta puolueen itse päättämän jakosuhteen mukaisesti puolueen hakemuksessaan ilmoittamien ja puoluetukipäätöksen liitteessä lueteltujen piirijärjestöjen toiminnan tukemiseen vuoden 2024 aikana. Näin ollen puoluetukea ei olisi saanut siirtää tai kohdistaa Liike Nyt Pohjois-Suomen piiri ry:lle vuonna 2024. Myöskään viiden prosentin käyttöehto ei tästä syystä toteudu, ja puolueen tulee palauttaa Liike Nyt Pohjois-Suomen piiri ry:lle siirretty tai kohdistettu osuus puoluetuesta, tarkastuksessa saatujen tietojen perusteella yhteensä 2 360,00 euroa.

Edellä mainittujen havaintojen johdosta tarkastusvirasto katsoo, että Liike Nyt r.p.:n tulee palauttaa piirien toiminnan tukemiseen tarkoitettua osuutta valtionavustuksen käytöstä Valtioneuvoston kanslialle yhteensä 4 085,00 euroa.

Tarkastuksen perusteella todetaan, että Liike Nyt r.p.:n tulee kiinnittää erityistä huomiota puoluetuen käytön seurantaan sekä dokumentointiin. Puoluetuen käytön osalta on huolehdittava, että tuki käytetään valtion talousarvion, Valtioneuvoston valtionavustuspäätöksen ja puoluelain ehtojen mukaisesti. Puoluetuen käytöstä tulee raportoida siten, että tilityksen tiedot ovat selkeästi johdettavissa puolueen kirjanpidosta. Asiasta on huomautettu myös edellisen vuoden tarkastuksessa.

Tarkastuksessa todettiin, että Liike Nyt r.p. ei ollut tehnyt vuoden 2024 puoluetuen siirtämisestä valtionavustuslain 7 §:n mukaisesti sopimuksia piirijärjestöjensä eikä naisjärjestönsä kanssa. Puolueen tulee tehdä puoluetuen siirtämisestä valtionavustuslain mukaisesti sopimukset. Tarkastusvirasto on suositellut, että sopimukset tehdään vuosittain, jotta niiden sisältämä tieto olisi ajantasaista.

Pakotteiden huomioiminen valtionavustuksen käytössä

Valtionavustuspäätökseen on kirjattu vuodesta 2023 alkaen, että valtionavustusta saavan tahon tulee varmistua, että mitään varoja tai taloudellisia resursseja ei mene suoraan eikä välillisesti pakoteluettelossa lueteltujen tahojen saataville tai hyödynnettäväksi. Tarkastusvirasto tiedusteli kaikilta puolueilta selvitystä siitä, miten ne ovat varmistuneet puoluetukeen lisättyjen ehtojen noudattamisesta.

Liike Nyt r.p. ilmoitti tarkastuksen aikana, että puolueella ei ole merkittäviä urakoita, joissa sen näkemyksen mukaan pakotteet tulisi huomioida. Yhteistyötä tehdään kotimaisten ja yleisesti tunnettujen tahojen kanssa. Lisäksi puolueen näkemyksen mukaan myös pankkien toiminta pakotteiden toimeenpanemiseksi vähentää riskejä sille, että taloudellisia resursseja menisi pakotelistatuille tahoille.

Tarkastusvirasto selvitti talouspakotteiden noudattamista tekemällä pistotarkastuksia puolueiden kirjanpitoaineistoon. Tarkastuksessa perusteella ilmeni, että Liike Nyt r.p. on varmistunut valtionavustuspäätöksessä mainittujen talouspakotteiden noudattamisesta. Tarkastuksen perusteella ei ilmennyt, että piiriyhdistys olisi tehnyt hankintoja pakotelistatuilta tahoilta.

Tarkastusvirasto muistuttaa, että vastuu sopimuskumppaneita, alihankkijoita, siirron saajia, yhteistyökumppaneita ja edunsaajia koskevien pakotteiden selvittämisestä ja oikeellisuudesta on valtionavustuksen saajalla. Toimittajan vakuutus ja valtionavustuksissa siirron saajan vakuutus eivät poista hankinnoissa avustuksen saajan vastuuta, vaan avustuksen saajan on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä asian varmistamiseksi. Valtionavustusta saavien tahojen on suositeltavaa arvioida niiden pakotteiden

noudattamiseen liittyviä menettelyjä ja tarvittaessa tarkentaa toimenpiteitä, jotta niiden on mahdollista osoittaa luotettavasti noudattavansa valtionavustuspäätöksen (Valtioneuvoston päätös puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille) liitteen 2 avustusehtojen kohtaa 2.3.

Johanna Kormu

johtava tilintarkastaja

JAKELU

Liike Nyt r.p.